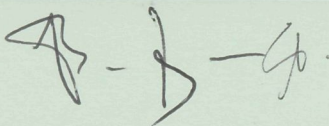

Historische Kring Bemmel

Jaargang 6, nr.3
September 1996

1754-122

Historische Kring Bemmeler

Uitgave ten behoeve van de leden, jaargang 6 no 3.

Inhoudsopgave:

Een woord van de voorzitter	1
Algemene ledenvergadering	2
Opening evenemententerrein	5
Verleden tijd - Archeologie in Bemmeler (9)	6
In Bemmeler staat een huis (13)	11
Onderhoud en beheer in de monumentenzorg	12
Kringprijs 1996	13
Historische Kring Bemmeler op Internet	15
Een oude foto (6)	15
Project "Twee keer bevrijd" op de basisschool	18
Straatnamen in Bemmeler, Haalderen en Ressen (5)	19
Een krantenknipsel (16)	20
"Uut de ouwe deus" (16)	21
Zeven telefoons in Bemmeler in 1915	22
Monumentenzorg en het particulier initiatief	23
Ervaringen/lessen in de monumentenzorg	24
Kalenderactie 1997	28
Schatgraven aan de Rosmolen	29
Agenda	30
Boeken	30
Colofon	

Kopij volgende nummer:

Dit is de zestiende uitgave van het kringblad. Het voornemen bestaat het volgende nummer eind december 1996 te laten verschijnen. Kopij voor dat nummer is welkom en kan bij de redactieleden of bij het secretariaat worden ingeleverd. Als uiterste datum van inleveren willen wij graag 1 december 1996 aanhouden.

Een woord van de ^{nieuwe} voorzitter

Tijdens de thema-bijeenkomst van 4 juni jongstleden heeft het bestuur van de historische kring afscheid genomen van haar voorzitter Louis Dolmans, die de afgelopen twee jaar de kar heeft getrokken. Het waren woelige jaren waarin de kring verder "rijpte" en het bestuur een nieuwe balans zocht om goed toegerust de toekomst in te gaan. Wij danken Louis voor zijn inzet en wensen hem veel succes bij zijn verdere activiteiten. We houden contact.

Louis had in zijn laatste voorwoord gelijk met zijn opmerking: "Steeds als er een nieuw kringblad uitkomt, zijn er weer grote ingrepen in onze omgeving te melden." In juli maakte De Krant melding van de plannen om op de hoek van de Dorpsstraat/Kinkelenburglaan een nieuw appartementencomplex te laten verrijzen. Opnieuw een aantasting van het dorpse karakter in een historische omgeving. Inmiddels is ook het startsein gegeven voor het bouwproject "Klein Rome". Al deze veranderingen/ingrepen geven de gemeente Bemmelen en haar kerkdorpen een heel nieuw aanzicht, waar we als kring niet altijd even gelukkig mee zijn.

Onze historische omgeving is meer dan louter de gebouwde omgeving; het is de omgeving, maar ook de ruimtelijke, de sociale, de culturele context waarin de bewoner zijn omgeving ervaart. Ingrepen in die context, in die ervaring, hebben te maken met leefbaarheid en welzijn. Laten we met z'n allen proberen het peil van deze leefbaarheid en ons welzijn (en woongenot) op een acceptabel niveau te houden.

Inmiddels maak ik alweer zo'n vier jaar deel uit van het bestuur. Als afgestudeerd archeoloog heb ik indertijd de plaats van Ton Bredie ingenomen. Momenteel ben ik werkzaam als adviseur in de toeristische sector waarbij ik mij met name bezighoud met het samenspel tussen erfgoed/monumenten en toeristisch-recreatief gebruik. Over dit samenspel zou het kringbestuur graag het een en ander van u willen weten. Hoe kijkt u aan tegen het behoud van erfgoed/monumenten?

Wat verwacht u bij het bezoeken van monumenten en musea? Deze en nog andere vragen met betrekking tot de activiteiten van de kring willen wij u als bijlage bij ons volgende kringblad voorleggen. Wij willen graag weten waarom u lid bent van de kring.

Met uw medewerking kan het kringbestuur nieuwe activiteiten ontplooiën en zich nog sterker maken voor behoud van de karakteristieke cultuur-historische waarden in onze gemeente.

In dit nummer treft u naast de vaste rubrieken onder meer een verslag van de laatste thema-avond "Monumentenzorg en het particulier initiatief", de laatste informatie over het archeologisch onderzoek op de Essenas en een bijdrage over een leerzaam bezoek aan Warnsveld, met tips voor iedereen die monumentenzorg een warm hart toedraagt.

Ik wens u veel leesplezier.

Marc Kocken.

Algemene ledenvergadering

Notulen van de algemene ledenvergadering, die gehouden werd op dinsdag 4 juni 1996 in Cultureel Centrum "De Kinkel", 's avonds om 7.15 uur.

Aanwezig waren 12 leden, waaronder het voltallige bestuur.

De voorzitter, Louis Dolmans, opent de vergadering en stelt de notulen van de vergadering van 20 april 1995, zoals afgedrukt in het kringblad van september 1995, aan de orde. Niemand heeft daar op of aanmerkingen over, zodat, onder dankzegging aan de secretaris Leen Reinink, de notulen worden vastgesteld.

Jaarverslag van de secretaris.

De waarnemend secretaris loopt in grote lijnen het jaarverslag door. Hij spreekt zijn dank uit aan de penningmeester, die dat verslag heeft geproduceerd, aangezien ondergetekende tijdens het afgelopen kalenderjaar nog geen lid van het bestuur was. Opgemerkt wordt, dat de kringprijs van vorig jaar, die werd uitgereikt aan mevrouw Van Eechoud, bedoeld (en ook ervaren is) als zijnde uitgereikt aan de V.V.V. voor de uitstekende organisatie van N.C.R.V.'s Kerkepad in ons gebied.

Verslag van de kascontrolecommissie.

De kascontrolecommissie, bestaande uit de dames H. Ringnalda en C.J.J. Arns-Janssen, verklaart bij monde van mevrouw Ringnalda, dat de kascontrole geen aanleiding gaf tot het maken van opmerkingen en stelt de vergadering voor de penningmeester te dechargeren voor het gevoerde beheer, wat bij acclamatie geschiedt. De heer Rijsdijk was ook lid van de kascontrolecommissie, maar was wegens vakantie niet in staat bij de kascontrole aanwezig te zijn. De gehele commissie is herkiesbaar en wordt bereid gevonden het werk nog een jaar voort te zetten.

Begroting 1996

De penningmeester geeft een toelichting op de begroting. De contributie wordt voor het komende jaar niet gewijzigd. Er is een tekort geraamd, dat uit het vermogen kan worden gedekt. Een extra hoge kostenpost is de uitgave van het kringblad, dat door een goede kwaliteitsverbetering en een grotere omvang fors duurder geworden is. Het verleden heeft ons geleerd dat er, als er echte financiële problemen komen, wel weer ergens een sponsor te vinden is, die ons helpt. Voorbeeld daarvan is de RABO-bank, die ons financieel hielp bij de aanschaf van nieuw briefpapier, dat nodig was in verband met de wijziging van secretariaat en telefoonnummer. Het aantal leden stijgt nog steeds en dat geeft zekerheid en continuïteit. Na deze uitleg wordt de begroting goedgekeurd.

Bestuursverkiezing.

Marc Kocken is aftredend en herkiesbaar. Hij wordt bij acclamatie

herkozen. Louis Dolmans is aftredend en niet herkiesbaar. Het bestuur heeft nog geen nieuwe kandidaten kunnen vinden en uit de leden zijn ook geen nieuwe voordrachten ontvangen. Wel heeft een verkennend gesprek plaatsgevonden met iemand uit Ressen, maar daarover is nog geen uitsluitsel.

Medio 1995 heeft Leen Reinink te kennen gegeven zijn werkzaamheden voor het bestuur te willen stoppen. Het bestuur respecteert dat besluit en spreekt zijn dank uit aan de heer Reinink voor het vele en goede werk dat hij voor de vereniging heeft gedaan. Vooral zijn activiteiten rond de samenstelling en uitgave van het boek "Twee keer bevrijd" heeft hem vrijwel een dagtaak gekost. Zijn opvolger Joop Verburg wordt bij acclamatie gekozen.

Rondvraag

Het werk van het bestuur omvat veel meer, dan alleen het uitzetten van de beleidslijnen voor de vereniging. Ook het kringblad en de kalender worden vrijwel uitsluitend door het bestuur samengesteld. In principe zijn dat activiteiten, waarbij ook leden van de vereniging actief kunnen zijn. Mevrouw Arns geeft aan bereid te zijn haar schouders hier of daar onder te zetten. In ieder geval doet zij al het een en ander, zoals het tekenen van de oorkonde, die verbonden is aan de kringprijs.

De functies binnen het bestuur worden in onderling overleg verdeeld. Het is de bedoeling dat Marc Kocken de voorzittershamer overneemt.

Mevrouw Ariëns vraagt op welke wijze de contributie wordt geïnd. Gerard Sommers zegt dat verschillende leden spontaan hun contributie overmaken. De overigen ontvangen in juni een contributienota.

Niets meer aan de orde zijnde sluit de voorzitter de vergadering.

Joop Verburg, secretaris.

Opening evenemententerrein

Op 29 juni jl. werd het evenemententerrein officieel in gebruik genomen. Op verzoek van de organisatie presenteerde ook de kring zich bij deze gelegenheid. In onze kraam werd aan belangstellenden door middel van foto's en krantenartikelen een overzicht geboden van de gedaanteverwisseling die dit deel van ons centrum in de afgelopen tijd heeft ondergaan. Daarnaast werd een beeld gegeven van de activiteiten van de kring. Omdat het weer niet meewerkte, viel de belangstelling helaas wat tegen.

De kring nam bij deze gelegenheid het nieuwe naambord in gebruik.

Gerard Sommers.

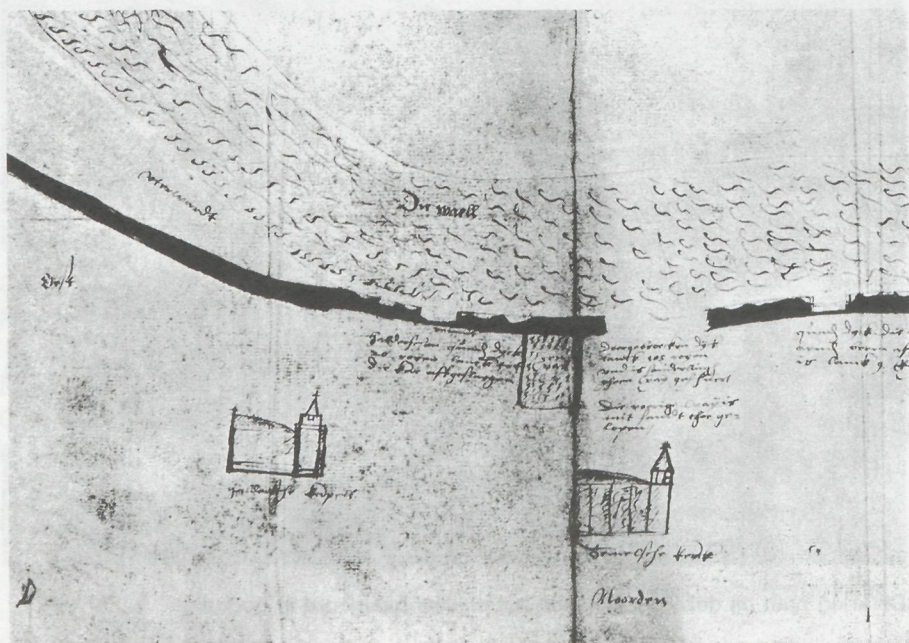
Verleden Tijd

Archeologie in Bemmell

Oorsprong Haalderen herontdekt!

De "Haldersche kapelle", gebouwd door de geërfden van Haalderen, is teruggevonden in de omgeving van de Essenpas (zie onderstaande afbeelding). Deze conclusie kan - met enig voorbehoud - worden getrokken uit het onderzoeksrapport van de Stichting RAAP (Regionaal Archeologisch Archiverings Project).

RAAP heeft de afgelopen maanden de Bemmelse bouwlocaties 3 en de Klaverkamp onderzocht, gebruik makend van oppervlaktekarteringen en booronderzoek. Eind vorig jaar werden ook al belangwekkende vondsten gedaan in Ressen, waar ondermeer een grafveld werd ontdekt.

Detail van een 16^e-eeuws kaartje. Bij het kerkje links staat: Haldersche kapelle; bij het kerkje rechts: Bemmelsche kercke.

Ton Bredie heeft in zijn boek *Toegang tot het verleden* al gespeculeerd over de locatie van de "nije kerck" van Haalderen. Door de informatie uit enkele bronnen te combineren, situeerde hij de kerk op het voormalige landgoed van "De Essenpas". Hij blijkt het dus bij het rechte eind te hebben gehad.

Tijdens het bovengrondse onderzoek (de zogenaamde oppervlaktekartering) zijn sporen van bouwpuin aangetroffen. Het betreft hier stukken tufsteen, fragmenten van kloostermoppen en dakleien, mortel alsmede grote veldkeien en brokken natuursteen. Ook werden er diverse gesmede spijkers gevonden en enkele aardewerkscherven. Ter controle zijn verschillende boringen verricht. Daarin werden stukjes puin en mortel aangetroffen.

Nou zult u vragen: "Hoe kun je nu zien dat het om de Haalderse kerk gaat?" Men kan dit niet direct zien, maar wel afleiden uit het gevonden materiaal en de informatie uit geschreven bronnen die dateert uit de 15^e- en 16^e-eeuw. Afgezien van adellijke huizen/kastelen, kerken, kapellen en kloosters werd er in de periode van de Late Middeleeuwen, want daar spreken we nu over, nauwelijks in steen gebouwd. Het ligt dan ook voor de hand de aangetroffen resten aan een van de genoemde bouwwerken toe te schrijven. Een tweede landhuis naast de "Hof to Haalderen", eveneens op de Essenpas gelegen, is niet waarschijnlijk. Gezien de relatief beperkte omvang van de gevonden puinconcentratie is het heel goed mogelijk dat het dus om de overblijfselen van een kerkje of grote kapel gaat. Ook van de "Hof van Haalderen", of in ieder geval van één van de voorlopers van het eind vorig jaar gesloopte woonhuis, zijn resten teruggevonden. De sloot die nu nog in het terrein aanwezig is, is vermoedelijk een restant van de oorspronkelijke omgrachting.

Beide vindplaatsen liggen centraal in bouwlocatie 3. Dit betekent dat wanneer er gebouwd gaat worden, eerst opgegraven dient te worden. Het lijkt ons de moeite waard te (laten) onderzoeken hoe na een eventuele opgraving de historie van deze plek zichtbaar kan worden gemaakt. De nieuw te bouwen wijk zou dan zijn identiteit hieraan kunnen ontleenen.

Op de foto is de bomenlaan te zien waar oorspronkelijk de toegangsweg naar de "Hof van Haelderens" liep.

Op landelijk niveau wordt in diverse (rijks)notities/publicaties gewezen op het belang van integratie van cultuurhistorische en archeologische waarden in nieuw te bouwen woon- en leefomgevingen. Bij de grootschalige bouwprojecten op de VINEX-locaties Leidsche Rijn, Houten en ook de Waalsprong zal men trachten daar waar mogelijk het erfgoed in te passen. Dit verdient, dichterbij huis en op een kleinere schaal, zeker navolging. Te meer ook als we kijken naar de conclusies van het "Bevolkingsonderzoek archeologie", waarvan hierna enkele resultaten volgen.

De gegevens in deze bijdrage zijn ontleend aan het interim-rapport van de Stichting RAAP. Met dank aan drs. A. Haarhuis voor zijn bereidwillige medewerking.

Het afgebeelde kaartje betreft afbeelding 47 uit *Toegang tot het verleden* van Ton Bredie (1970).

Nederlanders doen te weinig met het archeologisch erfgoed

Zo kopte het persbericht van het Archeologisch Informatie Centrum (AIC) te Leiden op, 27 juni jongstleden bij de presentatie van de resultaten van een onderzoek naar de betrokkenheid van Nederlanders met archeologie.

Onderzoek wijst uit dat de cultuurhistorische participatie in Nederland ruime groeikansen biedt. Nederlanders blijken redelijk bekend te zijn met het archeologisch erfgoed in en buiten musea, en voelen zich redelijk tot zeer betrokken bij de archeologische monumentenzorg.

Dit is een van de belangrijkste conclusies uit een onderzoek dat het NIPO dit voorjaar uitvoerde door middel van een representatieve steekproef onder de Nederlandse bevolking van 12 jaar en ouder. Dit "Bevolkingsonderzoek archeologie" werd verricht in opdracht van het AIC en werd gefinancierd door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

Het AIC startte het onderzoek wegens het ontbreken van kwantitatieve gegevens over het imago, het draagvlak en de algemene bekendheid van de archeologie in Nederland. Voor andere cultuursectoren waren dergelijke gegevens al voorhanden. Daarnaast is het rijksbeleid gericht op het verhogen van de maatschappelijke bereidheid om het archeologisch erfgoed beter te beschermen (denk bijvoorbeeld aan het Verdrag van Valletta - Malta, zie ook het vorige kringblad). Tenslotte wordt van de culturele-erfgoedsector in toenemende mate een omslag verwacht van aanbod- naar vraagcultuur. Het doel was dus om inzicht te krijgen in de samenstelling en opbouw van verschillende gebruikersgroepen met betrekking tot het archeologisch erfgoed in Nederland, teneinde de participatie te kunnen verhogen.

De voornaamste resultaten van het onderzoek die tot bovenstaande conclusie leiden, zijn:

- *meer dan 65% van de Nederlandse bevolking blijkt bekend te zijn met 1 of meer archeologische instellingen, musea, oudheidkundige landschapselementen, archeologische monumenten, reconstructies en reconstructieparken in Nederland.*

- opvallend is dat 72% van de bevolking zegt redelijk tot zeer betrokken te zijn bij de oudheidkundige onderwerpen, zoals deze in de vorm van stellingen aan de respondenten zijn voorgelegd.
- daarentegen blijkt slechts 1% van de Nederlandse bevolking vaak gebruik te maken van de participatiemogelijkheden op het gebied van de archeologie en blijkt niet meer dan 14% dat wel eens te doen, door het bezoeken van archeologische plaatsen, musea, etc.
- het aanbod op het gebied van cultuurhistorie en archeologie in Nederland lijkt op dit moment vooral ten goede te komen aan de hoogste inkomensklassen en de hoogst opgeleiden.

Toch is er een markt voor het archeologisch erfgoed. Een grote groep van redelijk geïnformeerden maar niet participierenden (43% van de bevolking) blijkt zeer gemotiveerd te zijn door "het verhaal erachter". Deze groep mensen zal dan met andere dan de gebruikelijke informatietechnieken bij het archeologisch erfgoed betrokken moeten worden.

Zoals in het voorwoord al staat vermeld, zal aan het eind van dit jaar een enquête worden gehouden onder de kringleden. Wij willen weten hoe u denkt over een onderwerp als het cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed. Wat uw ervaringen daarmee zijn en welke rol de kring in het Bemmelse volgens u kan c.q. moet spelen bij het behoud en gebruik van het Bemmels erfgoed.

Inspraak Waalsprong

Bij de inspraakprocedures rond de Waalsprong heeft de kring niet stil gezeten. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in de officiële Nijmeegse toezegging dat de kring betrokken zal worden bij de verdere planvorming, daar waar het (Ressens) erfgoed betreft.

De Nijmeegse toezegging werd zeer recent verkregen. In de komende tijd zullen we nader bezien hoe wij optimaal gebruik kunnen maken van de ons geboden mogelijkheden. Wij zullen u hierover blijven informeren.

Marc Kocken.

In Bemmeler staat een huis

Het pand Dorpsstraat 27 is bij de meeste oudere Bemmelnaren bekend als Slagerij Heijmen. Tot 1931 stond op deze plaats een oude T-boerderij uit de 18e-eeuw waar de start heeft plaatsgevonden van Slagerij Heijmen. In dat pand was ook een café gevestigd met de naam "De Fortuin".

In 1931, na afbraak van de T-boerderij, liet de familie Heijmen een nieuwe slagerij bouwen. Het aannemingsbedrijf Schouten en Graven heeft het gebouwd in opdracht van J(ohannes) Heijmen. Later werd de slagerij voortgezet door zijn zoon Ruth Heijmen, die er gedurende 44 jaar zijn bedrijf had. In dit huis werden de 10 kinderen Heijmen geboren. Op zijn 65^e-jaar stopte Ruth Heijmen en ging hij op de Poeldrik wonen.

De slagerij werd in 1975 overgenomen door P. v.d. Heijden, die sinds kort met het bedrijf is gestopt. In het boekje "Bemmel in oude

ansichten" (momenteel in herdruk) treft u nog 2 foto's aan van de oude T-boerderij uit $\pm$ 1900.

Het pand Dorpsstraat 27 (slagerij Heijmen) zal waarschijnlijk worden gesloopt om plaats te maken voor nieuwbouw. Wéér zullen we een stukje oud Bemmelse moeten prijsgeven en zal er zoals in veel andere gevallen slechts een foto van overblijven in het foto-archief van de Historische Kring Bommel.

Eef Arns.

Onderhoud en beheer in de monumentenzorg

Onze najaarsbijeenkomst staat voor de tweede keer dit jaar in het teken van de monumentenzorg. Na een avond over het particulier initiatief wordt ditmaal aandacht besteed aan onderhoud/restauratie en beheer van monumenten.

Op deze thema-avond zal de heer Klaas Boeder van de Monumentenwacht Gelderland een inleiding over dit onderwerp houden. Bij zijn lezing gaat de heer Boeder in op de werkzaamheden van de Monumentenwacht in het algemeen en bespreekt hij aan de hand van prachtige dia's voorbeelden van onderhoud en restauratie in de gemeente Bommel; zo zullen onder meer de Nederlands Hervormde kerk te Ressen en kasteel "De Doornenburg" de revue passeren. Daarnaast zal hij ter ondersteuning van zijn betoog de nodige documentatie meenemen.

Deze avond staat open voor iedereen die zich voor ons monumentale erfgoed interesseert. Bovendien roept de kring eigenaren en bewoners van monumenten op deze avond bij te wonen.

De thema-bijeenkomst zal plaatsvinden op dinsdag 12 november 1996 in Cultureel Centrum "De Kinkel" (ingang Kinkelplein), aanvang 20.00 uur. Zoals gebruikelijk ontvangt u nog bijtijds een uitnodiging.

Marc Kocken.

Kringprijs 1996

De voorzitter van de historische kring reikte op de thema-avond, volgend op de jaarvergadering van 4 juni jl. de kringprijs 1996 uit aan Ingrid Goris en Hans Brenters, wegens het zo historisch verantwoord mogelijk opknappen van het pand op de hoek Oude Kerkhof-Dorpsstraat-Molenwei.

De voorzitter memoreerde het volgende verhaal:

De familie Helmich, vroegere bezitter van het pand, had één zoon en acht dochters. Vader werkte in de smederij en moeder "deed" het café. Vanwege de acht dochters kwamen jonge mannen graag naar het café en die noemden de dochters "Roosjes". Vandaar werd het café "De Roos" gedoopt.

De heer Brenters en mevrouw Goris waren erg blij met de kringprijs en vonden het een stuk waardering voor hun werk. Deze waardering hadden ze bij de Bemmelse overheid tot hun spijt gemist. De kringprijs ging vergezeld van een oorkonde, getekend door Co Arns, een bos bloemen en een ingelijste foto van het pand, gemaakt rond de eeuwwisseling.

In het verleden werd de kringprijs uitgereikt aan de familie Berndsen (1989), de familie Emmen (1990) en de familie Teunissen (1994) voor het verfraaien van monumenten, het bestuur van de Stichting Restauratiefonds van de toren van de N.H.-kerk te Ressen (1991), pastoor Stukart en Joop Verburg (1992) in verband met het schrijven van een boek en mevrouw Van Eechoud namens de V.V.V. voor de organisatie van Kerkepad (1995).

De uitreiking van de kringprijs 1996 was de laatste officiële handeling van de scheidende voorzitter Louis Dolmans. Door de nieuwe voorzitter werd hem daarom aansluitend namens de vereniging eveneens een mooie bos bloemen aangeboden.

Joop Verburg.

Welkom bij TrefPunt Over-Betuwe

Teken het Gastenboek van TrefPunt Over-Betuwe!

Historische Kring Bemmelen http://www.tref.nl/3168/sport/cultuur/hist_kr.htm

Historische Kring Bemmelen

Geachte Internet-gebruiker,

U hebt de informatiepagina van de Historische Kring Bemmelen opgevraagd.

Graag willen wij U iets vertellen over onze kring en U wijzen op de vele voordelen die het lidmaatschap van onze kring heeft voor degenen die op enigerlei wijze geïnteresseerd zijn in de historie van Bemmelen, Ressen en Haalderen en directe omgeving.

- **Het kringblad**
- **De thema-avonden**
- **De secties**
- **Redenen waarom het goed is lid te zijn**
- **De kalender**
- **Het boek "Twee keer bevrijd"**
- **Toekomstige ontwikkelingen**
- **Goed om ook lid te worden?**

Historische Kring Bemmeler op Internet

In het vorige nummer van ons kringblad maakten wij melding van het initiatief van onze Rabobank om een "website" voor de Over-Betuwe in te richten: het "Trefpunt Over-Betuwe". Ook de kring werkt mee aan dit project door het aanleveren van informatie. Hiernaast ziet u een print van de "Trefpunt"-pagina en van onze openingspagina.

In het najaar zal de kring haar informatie over de doelstellingen en activiteiten verder uitbreiden met diverse wetenswaardigheden en artikelen die eerder in het kringblad verschenen zijn.

Marc Kocken.

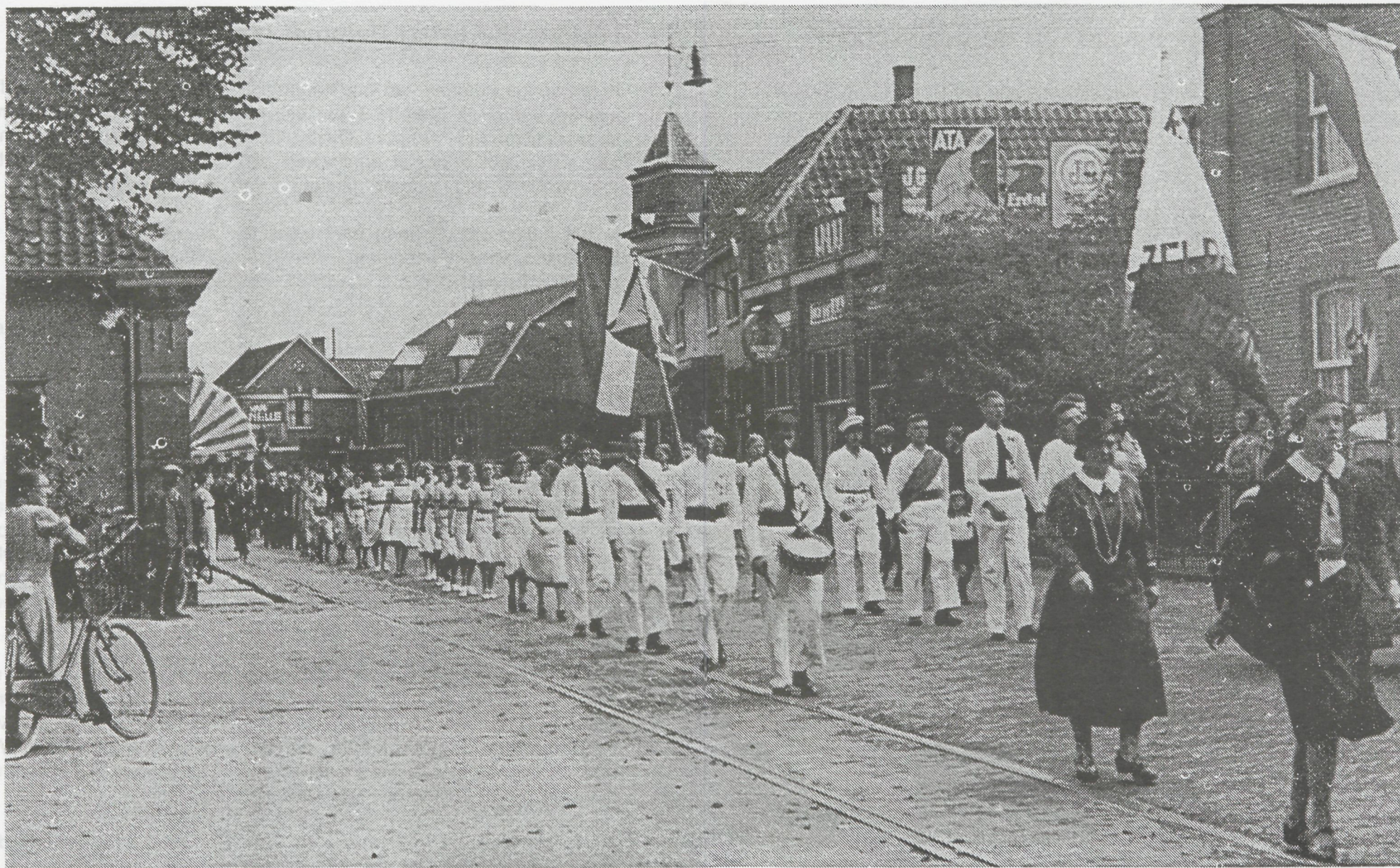
Een oude foto

Deze keer in de rubriek "Een oude foto" een prachtige opname in een zomerse Dorpsstraat. De foto, die is opgenomen op de beide volgende pagina's van dit blad, is zeker vóór 1940 gemaakt, maar ter gelegenheid waarvan? Van de deelnemers aan deze wandeltocht, optocht of processie hebben we geen enkele naam. Op de vlag rechts zijn enkele letters te zien. Er zou op kunnen staan: Zeldenrust Bemmeler. Was dat een wandelclub of een onderdeel van bijvoorbeeld een katholieke jongerenvereniging?

Het afgebeelde deel van de Dorpsstraat ziet er nu heel anders uit. Links en rechts zijn nog enkele herkenningspunten. De bladeren linksboven zijn van de bomen die we ook nu nog zien als we van de Dorpsstraat de Loostraat ingaan. Het huis helemaal rechts is "Wilberma". Van de rest is niets overgebleven. Het nieuwe winkelcentrum heeft de plaats ingenomen van café, kerk en school.

Als u iets weet, of wellicht zelf op deze foto staat, laat het ons dan weten. Uw reacties graag aan Maria Janssen, tel. 464349.

Maria Janssen.

ANG. St. Paul

Project "Twee keer bevrijd" op de basisschool

Leerlingen uit groep acht van de basisscholen De Borgwal en Pius X hebben in de maand mei van dit jaar in een les van anderhalf uur kunnen genieten van de verhalen van ons kringlid, de heer Daan Meurs.

Daan Meurs was één van de ruim dertig personen, die in het boek "Twee keer bevrijd" hun verhaal verteld hebben. De lessen werden gehouden in interviewvorm, geleid door Joop Verburg. Maar voor de kinderen waren vooral de verhalen van "Ome Daan", die het allemaal zelf had meegemaakt, zeer indrukwekkend. De aandacht was van het begin tot het einde gespannen en de kinderen hadden hier en daar genoeg te vragen. De interesse voor de betrekkelijk recente geschiedenis bij de kinderen blijkt groot te zijn.

Ook de tentoonstelling, die door Eef Arns werd opgebouwd uit materiaal van de kring en allerlei dingen, die de kinderen zelf hadden meegebracht, werd op beide scholen met veel belangstelling bekeken.

De door de kring samengestelde lesbrief, die de kinderen in de geschiedenis van najaar en winter 1944/45 inleidde, mochten ze houden. Na de les kregen ze ook allemaal een exemplaar van het boek "Twee keer bevrijd" en een op naam gesteld certificaat als bewijs van deelname aan dit schoolproject.

Inmiddels is ook aan de overige basisscholen in ons werkgebied het aanbod gedaan om volgend jaar van deze lessen gebruik te maken. In ieder geval is het enthousiasme bij alle betrokkenen groot genoeg om op deze weg voort te gaan.

Joop Verburg.

Straatnamen in Bemmel, Haalderen en Ressen

Dat landbouw in onze woonomgeving in het verleden een vooraanstaande plaats innam, blijkt ook uit onze straatnamen. In deze rubriek hebben we er deze keer twee uitgepikt van landbouwwerktuigen, die in samenhang moeten worden gebruikt: de "zicht" en de "mathaak". Met behulp van een afbeelding van deze landbouwwerktuigen kunnen we meer te weten komen over de betekenis van de betreffende straatnamen: De Zicht en Mathaak.

Op deze foto, die rond 1955 in de buurt van Ede werd gemaakt, is iemand bezig rogge te maaien. In zijn rechterhand heeft hij de zicht, waarmee de rogge wordt afgesneden. Met de haak (mathaak) in zijn linkerhand trekt hij het afgeslagen koren bij elkaar om daarvan een schoof te maken.

De foto is afkomstig uit "De Gelderse landbouw, beschreven omstreeks 1825" in een recent bij de Vereniging voor Landbouwgeschiedenis Wageningen verschenen heruitgave van H.K. Roessingh en A.H.G. Schaars.

Eef Arns.

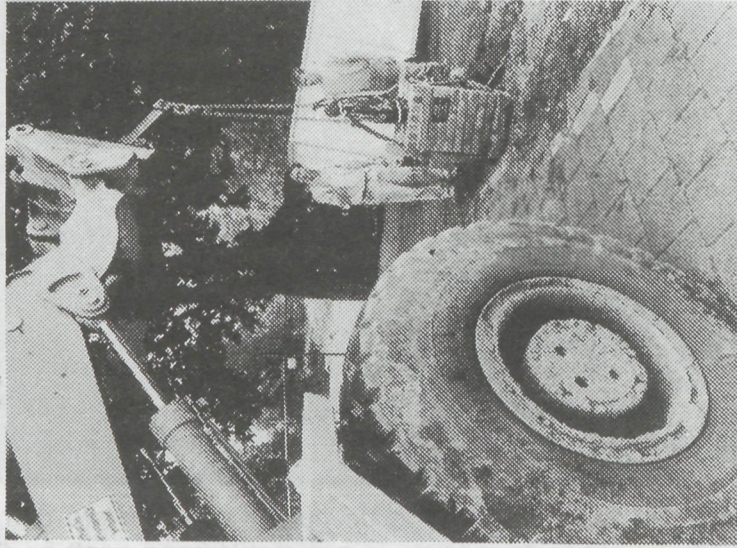
Bemmel kunstwerk rijker

de Zaterdag 13-6-1992

Op de hoek Dorpsstraat-Van Am-
bestrat in Bemmel is gisteren
het kunstwerk 'Majje' geplaatst.
Vanochtend om 11.00 uur wordt
'Majje', dat dialect is voor de
naam Herman, officieel onthuld
door burgemeester H. Bergamin.
Het kunstwerk is een cadeau van
carnavalsvereniging De Blauwe
Pony aan de Bemmelse gemeen-
schap. Dit ter gelegenheid van
het elfjarig bestaan van de vere-
niging, een jubileum in carnavals-
land.

Gekozen werd voor een beeld van
Majje omdat deze figuur in de
vorm van een pop wordt gebruikt
bij het ceremonieel van de carna-
valsclub. Bovendien staat Majje
in algemene zin symbool voor
'een eenvoudig Bemmels mins die
leeft rond de eeuwwisseling'. Al
met al reden voor de Blauwe
Pony om de plaatselijke kunst-
enaar Stef Wierink de opdracht te
geven een bronzen beeld te ont-
werpen en uit te voeren.

Foto:(APA)

Met enige huijswerksaamheden werd het kunstwerk geplaatst.

Foto's: Coos Dam (APA)

"Uut de ouwe deus"

Waar is Majje?

't Knipsel van deze keer is eigenlijk nog ginins uut de ouwe deus, mar we missen Majje ien de durpstraot. Alwer 'n paor maond geleen, toen ze mit 't kunstwerk doende waren is Majje van z'n plek weggehaold.

Mar nou is 't kunstwerk klaor en Majje is niet teruggekomen. Efkes docht ik: ze vienden Majje gin kunst genoeg um bij 't nije kunstwerk te staon. Mar dat kan toch niet waar zien?

Durruum he'k efkes de gemeente gebeld want die hebben uiteindeliijk het kunstwerk laoten maken en Majje opgeburgen! Mar bij de gemeente wisten ze van niks; dat wil zeggen: wel dattie weg was, mar niet waar naor toe. Eén ambtenaar wis helemaol niks, 'n andere niet veul en die 't zou kunnen weten was op vakantie. Daor schoot ik niks mee op.

Misschien zou de spraakmaker van "De Blauwe Pony" 't weten, dus ik docht: laot ik hum efkes bellen!

Hij wis d'r van en het 't mien uitgeleid. Wis gerust: Majje is goed opgeburgen en wurd goed verzurgd. De bedoeling is dattie in de passage van 't winkelcentrum kum te staon. Mar wanneer dat geet gebeuren wis de kerl niet. Misschien as de baos terug is van vakantie?

Maria Janssen.

Naschrift redactie:

Nog voor de afronding van ons kringblad is Majje weer teruggekeerd in het dorp. In tegenstelling tot hetgeen in het bovenstaande artikel is vermeld echter niet in het winkelcentrum maar min of meer op zijn oude stek. Jammer dat we dit symbool voor "een eenvoudig Bemmels mins die leefde rond de eeuwwisseling" niet kunnen vragen wat hij van zijn nieuwe omgeving vindt.

Zeven telefoons in Bemmelen in 1915

De Historische Kring Gende is in het bezit van een facsimile van de eerste telefoongids (van het hele land). Door Robert Melchers werden we hierop attent gemaakt. De betreffende "Naamlijst voor den telefoondienst. Uitgegeven door het Hoofdbestuur der Posterijen en Telegrafie (Januari 1915)" geeft aan dat er bijvoorbeeld in Doornenburg en Angeren nog geen telefoon was. Dat was wel het geval in Gendt, Huissen en Bemmelen. Het deel dat op Bemmelen betrekking heeft, luidt als volgt:

Bemmelen. (Hulp telefoonkantoor)

Diensturen: Werkdagen : van 8.- vm. tot 1.- nm., van 2.- nm. tot 3.30 nm., van 6.- nm. tot 7.30 nm.

Zon- en feestdagen: van 8.- vm. tot 9.- vm.

Eene openbare spreekcel is gevestigd in het Hulp telegraafkantoor. Het aanvragen van telefoongesprekken voor dit kantoor, wordt ook in den sluitingstijd daarvan beproefd.

- Tel. 1. Schueren, K.A.M. Ridder de van der, Burgemeester.
 2. Raadt, J.H. de, Stalhouder, Aan den Dijk.
 3. Nas, J.J.R., Stalhouder en commissionair, Loostraat.
 4. Dumont, J.G.M., Kwekerij "Huize Bemmelen".
 5. Jansen, M., Slager en vrachtrijder.
 6. Verweijen, H.N., Fruithandel.
 7. Verweijen, W., Boerenbond.

Telegraafkantoor: Aan te vragen via: "Rijkstelegraaf".

Zie voor het nummer van aansluiting ook onder Nijmegen.

Het is duidelijk dat er in tachtig jaar heel wat veranderd is op het gebied van de telefonie. In 1915 hadden we in totaal nog geen 10 cijfers nodig. Gelet op de in de gids aangegeven diensturen en de te volgen werkwijze voor het aanvragen van een gesprek zou de slogan "Bellen?... Eerst even tot tien tellen!" in die tijd echter mogelijk nog beter van toepassing zijn geweest dan in het afgelopen jaar.

Gerard Sommers.

Monumentenzorg en het particulier initiatief

Aansluitend op de jaarvergadering op dinsdag 4 juni jl. werd een thema-avond gehouden met als onderwerp "Monumentenzorg en het particulier tarief". De heer Ton Gijsbers van de landelijke vereniging Monumentenbescherming Heemschut vertelde op boeiende wijze over wat deze vereniging beoogt en ging in op een aantal aspecten, die ook voor ons dorp van belang zijn.

De overheid verklaart op grond van de Monumentenwet objecten van cultuurhistorische waarde tot beschermd monument. Dat zijn er momenteel zo'n 43.000. Het werkelijk aantal objecten, dat de moeite van het bewaren en conserveren waard is, ligt echter op een tienvoud. Van elke tien waardevolle objecten is er dus slechts één beschermd.

Daarom signaleert Monumentenbescherming Heemschut verwaarlozing of dreigende sloop van karakteristieke gebouwen en probeert te stimuleren daar wat tegen te doen.

Een bewoner of eigenaar van een monumentaal pand kan voor onderhoud een beroep doen op subsidiemogelijkheden en eventueel kan de gemeente via de Woningwet onderhoud afdwingen. Men moet een monument in goede staat houden.

Gemeentelijke monumenten - zie het kringblad 1996-1 - die in het Waalspronggebied liggen, moeten door de gemeente Nijmegen overgenomen worden. Bezorgdheid over deze monumenten kan nog worden uitgesproken bij de gemeente Bemmelen. De plannen voor de Waalsprong zijn op dit moment nog erg globaal. De Historische Kring Bemmelen heeft al aan de Nijmeegse bel getrokken met betrekking tot de historische objecten, die zich in het plangebied bevinden (zie ook bladzijde 10 van dit blad).

De gemeente kan via Monumenten van het ministerie - en binnenkort van de provincie - geld krijgen voor onderhouds- en restauratievergoedingen. Dit moet jaarlijks worden aangevraagd. Voor gemeentelijke monumenten moet door de provincie goedkeuring gegeven wor-

den voor restauratie en onderhoud, waarna de gemeente een bepaald bedrag ter besteding krijgt.

In het algemeen geldt: Als je een monument wilt behouden is het een eerste vereiste een goede bestemming te vinden voor het gebruik daarvan. Dat werd ook bevestigd in de prachtige diaserie over monumentenzorg in Ooy, Beek en Ubbergen, waarmee Ton Gijsbers deze bijzonder interessante thema-avond afsloot.

Joop Verburg.

Ervaringen/lessen in de monumentenzorg

In de maanden maart en april jl. hebben Marc Kocken, Maria Jansen en ondergetekende de cursus "Monument, 'n zorg. Kadercursus gemeentelijke monumentenzorg voor leden van particuliere organisaties Gelderland 1996" gevolgd. Deze cursus, die was georganiseerd door de Stichting Nationaal Contact Monumenten, omvatte vier lesavonden. Ter sprake kwamen onder meer de volgende onderwerpen: de ontwikkeling van de monumentenzorg, het gemeentelijke monumentenbeleid, financiële aspecten van restauratie en onderhoud, provinciaal monumentenbeleid en het particulier initiatief.

Onze inschrijving voor de cursus vloeide voort uit de wens om meer vertrouwd te raken met regelgeving, instanties en mogelijkheden op het gebied van de monumentenzorg. Als goedwillende amateurs hebben we in het verleden te vaak het gevoel gekregen machteloos te staan tegenover de ontwikkelingen en niet goed te weten welke middelen ons ter beschikking staan bij het streven naar behoud van cultuurhistorische waarden.

Wij hebben niet de illusie dat wij na deze leerzame cursus nu alle problemen aankunnen. Wel hebben we het gevoel een stuk basis-kennis te hebben opgedaan, die ons voor de toekomst meer houvast kan bieden. Daarnaast hebben wij tijdens de cursus van de inleiders en de medecursisten aanwijzingen gekregen over instanties en instellingen op het gebied van de monumentenzorg, die bereid zijn ons bij

te staan wanneer de situatie dat vereist. De gegeven voorbeelden van gemiste kansen en gerealiseerde successen en de daarbij gevoerde discussies in de cursusgroep over ervaringen elders gaven de cursus een goede mix van theorie en praktijk.

Om nog wat meer het accent op de praktijk van de monumentenzorg te leggen (want dáár gaat het uiteindelijk om) nodigde een van onze medecursisten ons uit voor een bezoek aan een door hem gerestaureerd monument.

Op zaterdag 11 mei jl. zijn wij met z'n drieën op visite geweest bij deze medecursist, de heer Laman Trip uit Warnsveld. In het zogenaamde "Leeuwekoppenhuisje" aan de Molenstraat aldaar heeft hij ons verteld over de vele hindernissen die hij heeft moeten overwinnen bij zijn strijd voor het behoud van dit inmiddels bijzonder fraai gerestaureerde pand.

De kloppers op de deur hebben de vorm van een leeuwenkop.

Na zijn boeiende verhaal kregen we een rondleiding in het pand en werden we gewezen op de diverse bijzondere details. Daarna hebben we de heer Laman Trip nog gevolgd op een korte rondwandeling in en om het dorp, waarbij hij ons langs enkele fraai gerestaureerde monumenten leidde. Ook kwamen we nog langs enkele panden, die hard aan restauratie toe zijn. Wij merkten dat de handen van onze gastheer jeukten. We zijn jaloers geworden op de energie en de gedrevenheid waarmee hij zich inzet en waarmee hij doet vergeten dat hij toch al behoorlijk op leeftijd is.

De heer Laman Trip heeft zijn ervaringen en lessen opgedaan in de strijd voor het behoud van monumenten samengevat in een lijst met 9 stellingen. Bij ons vertrek gaf hij ons ieder een exemplaar van die lijst. Omdat deze stellingen voor ons allemaal van nut kunnen zijn, hebben we ze hierna opgenomen.

De stellingen luiden als volgt:

1. Belangstelling voor de cultuurhistorie

De belangstelling voor de "leefbaarheid" en de cultuurhistorie leeft bij velen en ook de bereidheid zich ervoor in te zetten. Maar... wie organiseert iets? Dan is er de kans dat velen zich aansluiten.

2. Iets organiseren

Als je niet iets organiseert als burger-initiatief, is het gevaar groot

- a. dat in de gemeente individuele belangetjes de overhand krijgen;
- b. dat commerciële projectontwikkelaars hun kans waarnemen;
- c. dat B en W machteloos staan en zelfs wijzigingen in bestemmingsplannen moeten goedkeuren, die culturele belangen te niet doen;
- d. dat ook adviesorganen als monumentenzorg, de welstandscommissie en Heemschut machteloos worden.

Met een burger-lobby heb je grote kansen, ook al is het groepje maar klein.

3. Bestemmingsplannen essentieel

In een bestemmingsplan wordt richting gegeven aan het beleid op

een weloverwogen manier. Daaraan meedoen is geboden. Echter, steeds weer komen er ad hoc plannen tussendoor, die een meerderheid halen in de gemeenteraad en die de bedoelingen doorkruisen. Probeer dan op de bres te staan.

4. Burgerinitiatief, multicultureel en saamhorig

Probeer in je leefbaarheidsgroep (historische vereniging) zoveel mogelijk multicultureel te zijn, of werk samen met anderen, dan sta je sterker. Luister zoveel mogelijk naar de verschillende facetten en toon je saamhorig, dat niet één zich doordrukt, dan verzwak je je positie.

5. Archeologisch en bouwhistorisch onderzoek essentieel

Deze wekken veel belangstelling en worden gezien als algemeen belang. Aannemers en particuliere kopers van monumenten weten er vaak weinig van en zijn er te bang voor.

6. Doorzetten is een grote kunst

De ervaring leert, dat commerciële en privé-belangen het maar al te vaak winnen. Drie stappen vooruit en dan twee achteruit kan frustrerend werken. Dan moet je lering ontleenen aan de natuurbescherming, die driekwart eeuw na Jac. P. Thijsse toch is doorbroken.

7. Monumenten in particulier bezit of in een stichting onderbrengen?

Een monument in particulier bezit van een echte liefhebber is een goede zaak. Een particulier blijkt vaak veel hart voor de zaak te hebben en bereid te zijn er veel geld in te steken. Stichtingen, vooral kleine, hangen sterk af van enkele gedreven bestuursleden en bij vertrek daarvan is het een hele kunst opvolgers te vinden. Een grote stichting lijkt minder kwetsbaar te zijn.

8. Geld is niet de belangrijkste factor - integendeel

Juist in meer welvarende steden en dorpen heeft de grootste kapitaalvernietiging plaatsgevonden. Minder welvarende Zuiderzeestadjes en bijvoorbeeld Grave en ook Bronckhorst en Zutphen konden veel beter behouden blijven.

Voor monumentenzorg zijn mijns inziens nodig:

- in de eerste plaats: goede wil;
- in de tweede plaats: visie;
- essentieel is mensen met know-how erbij te betrekken;
- dan pas komen de financiën kijken om een plan door te zetten; voor een goed project zijn er vaak meer financiële mogelijkheden dan op het eerste gezicht lijkt;
- tenslotte komt de uitvoering met voldoende deskundigheid.

9. Publiciteit

Deze is voor cultuurhistorische belangen essentieel en de pers staat er mijns inziens open voor. Het beste is, als je je niet als enkeling, maar als groep kunt presenteren.

Tot zover de stellingen van de heer Laman Trip. Wij zijn die zaterdagochtend in mei onder de indruk geraakt van zijn enthousiasme en de energie waarmee hij zich inzet voor het behoud van cultuurhistorische waarden. Hij heeft ons een waardevolle afsluiting bezorgd van een nuttige cursus-serie. Zijn stellingen zullen we binnen handbereik houden en wij hopen dat u dat ook zult doen.

Gerard Sommers.

Kalenderactie 1997

De vijfde jaarkalender van de kring ligt momenteel bij de drukker. Wij denken dat wij er weer in geslaagd zijn bekende en minder bekende objecten uit onze dorpen voor u op foto's vast te leggen. Van de mogelijkheid om de kalender te bestellen is weer door velen van u gebruik gemaakt. De aflevering zal naar verwachting vanaf midden oktober plaatsvinden. Voor die enkeling onder u, die vergeten is het bestelformulier in te sturen, hebben we nog enkele exemplaren extra besteld. U kunt daarvoor eventueel contact opnemen met Gerard Sommers (tel. 464933) of Eef Arns (tel. 461772).

Schatgraven aan de Rosmolen

Begin augustus dit jaar belde de heer Ten Westenend mij op met de mededeling, dat hij bij graafwerkzaamheden in zijn tuin was gestuit op oud metselwerk. Of de historische kring daar belangstelling voor had? Uiteraard had ik dat en ik belde onze voorzitter en archeoloog Marc Kocken; zo gingen we samen, gewapend met laarzen, op pad.

Na onder belangstelling van buren en bekenden een stuk afgegraven te hebben, ontdekten we dat het ging om een gemetselde ronde put, waarvan het bovenste gedeelte bolvormig was afgesloten. Toen we deze afsluiting voorzichtig geopend hadden en een looplamp in de put hingen, was een gave binnenkant te bekijken. De put bleek een doorsnede te hebben van ongeveer een meter en een diepte van vier meter.

Navraag bij ons lid de heer Daan Meurs leverde de volgende informatie op:

Waar het huis van de familie Ten Westenend nu staat, stond vroeger de maalderij van de familie Meurs. Onder het erf daarvan hebben wel vier welputten gezeten, die werden gebruikt voor watervoorziening via een loden buizenstelsel en een koperen pomp. Wanneer die putten gegraven en gemetseld zijn, is niet met zekerheid te zeggen. Het oude pand stamde uit 1704. De putten zijn waarschijnlijk later aangebracht, hoewel het zelfs mogelijk is, dat één van die putten al gebruikt is als watervoorziening voor de bouw in 1704. De put waar het nu over gaat, dateren we ergens 19e-eeuw.

Er werd ook nog een oude, prachtig versierde pijpenkop gevonden, die we nog niet hebben kunnen traceren en een tegel, type kwadraattegel, te dateren in de 18e-eeuw.

Of het graafwerk daadwerkelijk iets van grote historische waarde heeft opgeleverd is de vraag. In ieder geval leverde het een heel genoeglijke avond op.

Joop Verburg.

Agenda

Met deze rubriek willen wij u attent maken op tentoonstellingen e.d. in onze woonomgeving.

Provinciaal Museum G.M. Kam, Museum Kamstraat 45, Nijmegen (024-3220619) **EEN ROMEINSE TABERNA IN MUSEUM KAM**

In het kader van het project Gelderland Cultuurland 1996 is van juli tot en met de herfstvakantie in oktober in het museum een gedeelte van één van de expositiehallen ingericht als Romeinse taberna, compleet met Romeinse waar. Op gezette tijden kunt u daar proeven wat zo'n Romeinse kroeg te bieden had.

Historisch Museum "Het Burgerweeshuis", Bovenbeekstraat 12, Arnhem (026-4426900)

Na een splitsing van het Gemeentemuseum van Arnhem zijn de archeologische, historische, topografische en de kunstnijverheidsafdeling ondergebracht in het voormalige Burgerweeshuis. Deze afdelingen zijn nu in een nieuw, modern jasje te bezichtigen. Op de begane grond zijn enkele stijlkamers ingericht. Een kunstkamer met schilderijen en keramiek; een kamer waar wordt uitgebeeld hoe vroeger de wezen- en armenzorg werd uitgevoerd. Een ander vertrek heeft de tafelcultuur als onderwerp. Op de eerste etage komen de wisselende exposities. In een speciale kamer worden de topografische afbeeldingen van Gelderland bewaard. Op de tweede etage kan men "een wandeling door het verleden" maken, beginnend in de prehistorie met diorama's en vitrines met objecten uit diverse perioden.

Boeken

Recent verschenen, c.q. te verschijnen boeken, die mogelijk uw belangstelling hebben:

Theo Holleman, Een verleden op de schop. Beheer en studie van het Nederlandse archeologische bodemarchief, Amsterdam 1996 (f 44,50; verkrijgbaar in de boekhandel).

Dr. G.B. Janssen, Een krans van steenovens. Vijf eeuwen baksteen-fabricage rondom Arnhem, Utrecht 1996 (Historische Reeks Arnhem dl.6); prijs f 29,95.

Het bouwen in baksteen is in Nederland van relatief late datum. Kerken en kloosters werden weliswaar al vroeg uit baksteen opgetrokken, maar de bouw van bakstenen woonhuizen kwam pas in de veertiende eeuw goed op gang. Uit die tijd dateren ook de eerste tekenen van baksteenproductie in Arnhem. De oudste steenovens lagen nog aan de rand van de stad, maar vanaf de zestiende eeuw verkoos men het buitengebied. Daardoor ontstond rondom Arnhem een krans van steenovens.

Dit boek roept de geschiedenis in herinnering van deze uit Arnhem verdwenen bedrijfstak. Het verhaalt van het zware leven van de steenfabrieksarbeiders, voor wie het tot diep in deze eeuw heel normaal was dat ze op het fabrieksterrein woonden. Het laat zien hoe de baksteenindustrie dankzij mechanisering van de productie steeds meer in een "normale" bedrijfstak veranderde. En tenslotte geeft het een beeld van de opkomst en ondergang van de bedrijven die lange tijd het silhouet van beide Rijn oevers hebben bepaald.

Prof.dr. N.J.M. Nelissen e.a., Dynamiek in behoud. Tien jaar monumentenzorg in Nederland, Den Haag 1996 (CRM-reeks dl.5); f 45,00. Ter gelegenheid van 10 jaar Instructiedagen Monumentenzorg in de Praktijk verscheen *Dynamiek in Behoud*, een overzicht van tien jaar monumentenzorg in Nederland, onder redactie van Nico Nelissen, Ben Verfürden (RDMZ), Ab Welgraven (NRF) en Emil van Brederode (NCM). In zeventien hoofdstukken geven evenzovele schrijvers afkomstig uit alle sectoren van de monumentenzorg hun visie op de ontwikkelingen in het afgelopen decennium en blikken vooruit in de toekomst.

R. van Ommen, Van Heekpad. Een cultuurhistorische rondwandeling in de Gelderse Poort, Amstelveen 1996; prijs f 24,50.

Na een geschiedkundige inleiding een beschreven wandeling die de kastelen "Bergh" en "De Doornenburg" verbindt; een noordelijke en een zuidelijke route, elk van ongeveer 70 km, die in beide richtingen zijn beschreven. Op de route worden ook allerlei bijzonderheden

verteld, niet alleen over gebouwen maar ook over de natuur.

50 wandelingen langs het Industrieel Erfgoed van Nederland, Uitgeverij Op Lemen Voeten; prijs f 29,95.

In het kader van het jaar van het Industrieel Erfgoed heeft Uitgeverij Op Lemen Voeten 50 wandelingen verspreid over het hele land, samengevoegd in een handzaam boekje en voorzien van duidelijke kaartjes en vele foto's.

Mr. R.G. Klomp, De Betuwsche Stoomtramweg - Maatschappij.

De Betuwsche Stoomtramweg - Maatschappij (BSM) werd in 1907 opgericht om de Over-Betuwe te ontsluiten. In het gebied tussen Arnhem en Nijmegen tufte de kolengestookte tram vier maal per dag door Huissen, Angeren, Doornenburg, Gendt, Bemmelen, Elden, Elst en Lent. Doordat de BSM in aanvang al te groots was opgezet, bleven de verliezen niet uit en kreeg de BSM al snel de bijnaam de "Betuwsche Schuldenmaker". In 1935 werd de tramdienst alweer opgeheven en namen bussen het vervoer over. De auteur speurde 6 jaar lang naar materiaal over dit 57,5 km lange tramnet en haalde daarbij zoveel boeiende gegevens naar boven dat besloten werd tot dit boek. Het resultaat is een uniek tijdsdocument met ruim 150 foto's, prenten en verhalen van mensen die zich deze tram nog herinneren.

Het boek is uitgevoerd op luxe papier en heeft een harde kaft. De omvang bedraagt 112 pagina's. Verschijningsdatum: oktober 1996, prijs f 49,90 (ISBN 90 6013 064 2) Uitgeverij De Alk BV te Alkmaar.

Het boek van de heer Klomp, die ook bij ons al eens een thema-avond verzorgde over de Betuwsche Stoomtramweg - Maatschappij, kan onder meer worden besteld via de CD Shop van Kuijpers aan de Deken Dr. Mulderstraat. Daar liggen intekenformulieren. De bovenstaande tekst is daarvan overgenomen.

In het Stadsmuseum Hof van Hessen van de Historische Kring Huesen is een wisselexpositie gewijd aan de Betuwsche Stoomtramweg - Maatschappij. Het Stadsmuseum is gevestigd aan de Vierakkerstraat 39 te Huissen en is op zaterdag- en zondagmiddag geopend.

We zijn net zo thuis in de buurt als u

De Rabobank is een bank met een idee. Het idee dat je samen sterk bent. De Rabobank heeft als geen ander een traditie van samenwerken en bouwen aan relaties. Het is een bank van mensen vóór mensen. Dat merkt u al snel in het persoonlijke contact. Elke Rabobank staat midden in de samenleving. Daarom zijn we vaak betrokken bij activiteiten in het bedrijfsleven, verenigingen en scholen. We weten wat er leeft, ook als het niet om bankzaken gaat. Kortom, we zijn een bank die net zo thuis is in de buurt als u.

Rabobank

Coöperatieve Rabobank "Over-Betuwe" B.A. kantoren te Angeren, Bemmelen, Elst, Haalderen en Valburg

Historische Kring Bemmeler

Secretariaat: J. Verburg,
Teselaar 61,
6681 BE Bemmeler.

Internet: http://www.tref.nl/3168/sport/cultuur/hist_kr.htm

Bankrekening: Rabobank Bemmeler 10.57.26.443
(giro van de bank 889425)

<u>Samenstelling bestuur:</u>		<u>Tel:</u>
Drs. M.H.J.M. Kocken (voorzitter/archeologie)	Loostraat 11, 6681 AH Bemmeler.	0481 461739
J. Verburg (secretaris)	Teselaar 61, 6681 BE Bemmeler.	461603
G.J. Sommers (penningmeester)	De Houtakker 1, 6681 CW Bemmeler.	464933
E.W. Arns (bestuurslid)	Meerweg 1, 6681 BC Bemmeler.	461772
M.J.P. Janssen-v.Gelder (documentatie)	Dorpsstraat 8, 6681 BN Bemmeler.	464349

Redactie:

De redactie voor deze uitgave werd gevormd door Eef Arns, Maria Janssen, Marc Kocken, Gerard Sommers en Joop Verburg. Kopij en andere berichten voor de redactie kunnen worden ingeleverd bij de redactieleden.

Lidmaatschap Historische Kring Bemmeler:

Deze uitgave wordt gratis verspreid onder de leden van de kring. Wilt u ook lid worden, of anderen lid maken: aanmelding kan plaatsvinden bij het secretariaat. De contributie bedraagt f 20,= per jaar; tweede en volgende gezinsleden betalen f 10,=.